

illár! ha ezen két sorozat egymással multiplicáltuk, mindenik tag min-
 denikkel ∞ , bizonyos, hogy egy sorozat jó ki az x potenciáinak, melyek
 exponenciái 0 $\leq$ mindegyikkel nőnek ∞ . Itt a 3 elő tagot
 ki-fejtve az ember, meg-tessék, hogy $(1+qx+\dots)(1+px+\dots) = 1 + (p+q)x + \frac{p(p+q)}{1 \cdot 2}x^2 + \dots$
 y ha tovább írja az ember a calculust, mind érez törvény szerént más nőnek
 a Coefficek is már itt van ugyan, bizonyos, az Ede Apám-tól adott neve
 a bém-nak a maga helyén, mivel már látszik a törvény, és egysezer
 be-gyűjtve az ember, hogy az mind ugyan fog menni. Demonstrálja tehát
 hogy ha igaz ez a törvény az n -edik Coeffice-ről, igaz az $(n+1)$ -edikről is.
 meg-jedő igen szép, elmes formába, és simplis-ter is. Már tehát annyi töké-
 les bizonyos, hogy $(1+qx+\frac{q(q-1)}{1 \cdot 2}x^2+\dots)(1+px+\frac{p(p-1)}{1 \cdot 2}x^2+\dots) = 1 + (p+q)x + \frac{(p+q)(p+q-1)}{1 \cdot 2}x^2 + \dots$
 ha mindenik series az ∞ -ba fut. Legyen már p elebb $= q$, azazdu rend-
 $= 2q, = 3q, \dots = mq$, (az hol m egész pozitív szám, mert nem lehet
 negatív, a mint hirtelen vétségéből írta Ede Apám); ki fog jöni
 $(1+qx+\frac{q(q-1)}{1 \cdot 2}x^2+\dots)^m = 1 + mqx + \frac{mq(mq-1)}{1 \cdot 2}x^2 + \dots$. Már mivel fel-
 tettük, hogy q akármilyen lehet, legyen $q = \frac{n}{m}$, a hol n is egész
 pozitív, valamint m volt; lesz az $(1+\frac{n}{m}x+\frac{\frac{n}{m}(\frac{n}{m}-1)}{1 \cdot 2}x^2+\dots)^m = 1 + \frac{mn}{m}x + \frac{m \cdot \frac{n}{m}(\frac{n}{m}-1)}{1 \cdot 2}x^2 + \dots = 1 + nx + \frac{n(n-1)}{1 \cdot 2}x^2 + \dots$, és mivel n egész
 pozitív, továbbá $= (1+x)^n$; s tehát $(1+x)^{\frac{n}{m}} = 1 + \frac{n}{m}x + \frac{\frac{n}{m}(\frac{n}{m}-1)}{1 \cdot 2}x^2 + \dots$. (Q.E.D.)
 Meg-jegyzendő, hogy $(1+\frac{n}{m}x+\dots)$ nek az m -dik potenciája egy vége-
 series, mivel $(1+nx+\dots)$ meg-szakad; a következendő tagok
 Coefficei mind $= 0$. Egy-kétségs-különösnek találom, hogy a démon-
 stratio menetéből (mely mind tökéletesen foly), úgy tetszik nek-
 ünk, ha $(1+x)^{\frac{n}{m}}$ tökéletesen $= 0$ volna az így írt sorozat felé menő vége-
 res serieshez. Eről a materiával meg-értetkezödünk; negatív ex-
 ponenciákra is majd meg-probáljuk. Már egyebet, a mennyi le-
 A fel-tétel már áll, hogy mitelyt rendbe szedem, el-kiszittem, és mód lesz az, a pa-
 rallélakról egymunkat adok ki; ebbe a pillanatba nincs kitálatlós, de az az id-
 mellyen mentem, csak nem bizonyosodni igér a tribel-érvét, ha az egyébaránt lehet
 híges; nincs meg, de olyan feltéges dolgokat hoztam ki, hogy magam el-ba-
 multam, és örökös kár volna el-veszni, ha meg-látja Ede Apám, meg-esmeri;
 mind fölbe, nem szoríthatok, csak annyit ehaz-temeniből egy új máb világot be-
 nyitottam, mindaz, valamint edig küldöttem, csak kártyákhoz a törvényhez képe-
 meg-vagyok győződve, hogy nem sokkal fog társulni be-tűpfe-kre, szorítkozni mind-
 tal-találom volna a találat od-za vagyok örökös kitalálással foglalkozni.

Abschrift.

Gieszen, Walltorstrasse 48,
den 8. 1. 31.

An die Leitung des Gaussarchivs der Gesellschaft der
Wissenschaften,

G ö t t i n g e n.

Zu Händen des Herrn Professors R. Courant.

Da die Erwerbung der von Frau Noack in Dresden angebotenen Gaussreliquien aus finanziellen Gründen nicht erfolgen konnte, habe ich den bekannten Handschriftensammler Herrn Oberdirektor Dr. Armin W e i n e r in Brünn dazu bewogen, dass er die gedachten Reliquien ankauft und mache nunmehr dem Gaussarchiv den folgenden Vorschlag:

Im Besitz des Gaussarchivs befindet sich eine von Johann Bolyai angefertigte Abschrift des Briefes von Gauss an Wolfgang Bolyai vom 6. März 1832, die (vergl. Briefwechsel Gauss-Bolyai, Leipzig /1899/, Seite 153, ad 5 und 158 unten :/ Wolfgang 1855 anstelle des Originals mit den übrigen Briefen von Gauss an ihn, nach Göttingen geschickt hatte.- Nun ist das Gaussarchiv im Jahre 1909 in den Besitz des Originals jenes Briefes gelangt /vergl. etwa Gauss Werke XII, Seite 233 /, sodass die Bolyaische Abschrift wohl entbehrt werden könnte.- Herr Oberdirektor Dr. Weiner, der gern in den Besitz einer Handschrift von Johann Bolyai kommen möchte, hat sich nun bereit erklärt, die für das Gaussarchiv wertvollen Teile der Reliquien aus dem Besitz der Frau Noack /nämlich die Adresse der Berliner Akademie, den Ehrenbürgerbrief von Braunschweig und ein eigenhändiges Albumblatt von Gauss / gegen jene Abschrift zu tauschen und ich empfehle der Leitung des Gaussarchivs dieses Tauschangebot zu akzeptieren. Nur würde ich vorschlagen, vorher die in Rede stehende Abschrift photographieren zu lassen und das Photogramm aufzubewahren.

Dr. Ludwig Schlesinger
m.p.

Göttingen ,den 28.2.1931.

J.-Nr. 30.165

Herrn

Oberdirektor Dr. A. W e i n e r

B r ü n n

=====

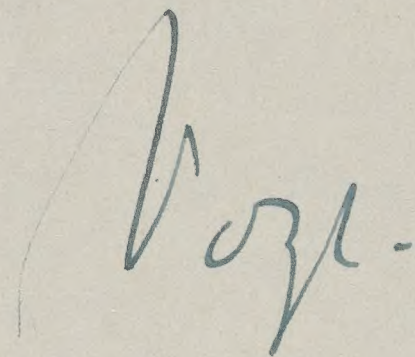
Sehr geehrter Herr!

In der Anlage übersende ich Ihnen die Abschrift des
Briefes von Gauss an Bolyai vom 6.März 1837 als Gegengabe
für die uns freundlichst überwiesenen Gauss-Reliquien.

In vorzüglicher Hochschätzung

Der Direktor

J. A.

J-Nr.

AUTOGRAPH

de

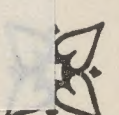
Bolyai (der Jüngere)
Johann

OBSERVATIONS

P.a.eigenhändige Abschrift eines Briefes, welchen Gauss an seinen Vater, Wolfgang Bolyai, am 6.3.1832 geschrieben hat. Gauss spricht darin von traurigen familiären An- gelegenheiten und gibt der grossen Freude Ausdruck, dass gerade der Sohn / Johann Bolyai / seines gu- ten Freundes ihm selbst in der Veröffentlichung von Gedanken zur absoluten Geometrie zugekommen ist, da er selbst sich schon vor Jahren mit diesen Ideen befasst habe, aber ihre Publikation unter- liess, da er glaubte, dass wenig Interesse dafür vorhanden sei. Er hebt die Arbeit des jungen Bolyai besonders lobend hervor und sagt, dass er für einige Fragen, die B. behandelt und welche im Appendix zum Tentamen seines Va- ters veröffentlicht worden sind, etwas andere Wege eingeschlagen hat, und gibt für einige Lehrsätze die ausführliche Beweisführung. Gauss bittet B. sen., seinem Sohne die besondere Hochachtung auszu- sprechen und fordert ihn auf, sich mit der Aufgabe zu befassen „den Kubikinhalt des Tetra- eders / von 4 Ebenen begrenzter Raum / zu bestimmen.“ G. spricht dann über allgemeine mathematische Fragen, zu denen er in den Göttinger Gelehrten Anzeigen 1831 Stel- lung genommen hat; erwähnt dann wieder persönliche Verhältnisse und gibt B. Nachricht von einigen gemeinsamen Freunden und Bekannten, nach welchen sich B. erkundigt hat.

*Sohn des Wolfgang Bolyai, des guten
Freundes v. Gauss, geb. 15. 12. 1802 in
Kloisjebing (Hungarn) seit 1823
Öster. Offizier, seit 1832 Hauptmann
versapflicht, starb 1860 in Waros-
bajarely - füllte sich viele mathemat.
Arbeiten. In dem Werke "Lehrbuch
der Geometrie zur absoluten Geometrie
elementa matheseos... introduction
(1832) gab er den Beweis für die
Richtigkeit der Grundlagen der abso-
luten Geometrie auf.*

Wie aus der beiliegenden Korrespondenz mit Prof. Schlesinger in Giessen, dem Herausgeber der monumentalen Gaussausgabe hervorgeht, war dieser Brief Bolyais Eigentum des Göttinger Gauss-Archivs und wurde Dr. Weiner tauschweise gegen einige Gauss-Reliquien überlassen, welche der letztere von Frau Noack in Dresden, einer Verwandten von Gauss-Nachkommen, erworben hat.

Transcript of letter from

Geuss to elder Bohyan

6 Mr 1832

Bornmeister, Simon,

Vertheidigte Comet
rinnen Herrn M. Joha
der Cometen Bedeutung
stel auf die Probe ge
würffe genügend bear
Nürnberg, Gedruckt be
verlegt und zu finden
1681.

43 p. 22cm.

Abdruck eines Briefes von Gauss an
Bolyai vom 6. März 1832.

Temesvár letter from János to Farkas Bolyai

János Bolyai wrote a two page letter to his father from Temesvár (now Timisoara, Romania) on the 3rd November 1823.

You can see pictures of the actual letter: [PAGE 1](#) [PAGE 2](#).

János Bolyai uses the space remaining after he has written the letter to add some further comments. This makes it rather hard to follow.

50;38-1 Temesvár , on the 3rd November 1823

Kedves Édes Apám!

Annyi teménytelen irni valóm van az új találmányaimról, hogy éppen most nem tudok másként seg'teni magamon, mintha semmibe se ereszkedek bele, 's csak egy quartára írok; válaszáat a mult két árkusnyi levelemre várom; 's talán már nem irtam volna annak vételéig, ha a Bárónénak irt levelem nem akartam volna az Édes Apám Couvert je alá tenni, melynek által adására instálom. Legelőbb válaszolok a Binomiumra. Quo ad exp. Integros positivos a dem. persze Tökélletes, ugy a mint meg-írta, hanem persze már tudni kell előre a series formáját, hogy azzal a nemivel lehessen élni a demonstrationak, ...

My Dearest Father!

I have so many things to write to you about my new discoveries, that I cannot solve it in another way, than doing nothing else than writing you this letter; without waiting for your answer to my previous letter; and perhaps I shouldn't write to you before getting it, but I will put my letter addressed to the Baroness in My Father's envelope asking you the favour of handing it her personally. First of all I do answer the Binomial Theorem. For positive integers exponents the proof, of course is perfect as you have written, but you need to know the form of the series, to be used in the proof,

There follows some discussion of the Binomial Theorem for non-integer exponents. He discusses his father's proof and mentions those of Lacroix (1765 - 1843) and Vega (1754 - 1802).

The letter continues: Page 2: the last 11 lines

... Erről a matériáról még értekezödünk; negative ex.. ponensekre is majd meg-próbáljuk. Már egyebet a mennyi tér. A feltételem már áll, hogy mihelyt rendbe szedem, el-készítem, s mód leszsz, a parallelákról egy munkát adok ki; ebbe a pillanatba nints kitalálva, de az az út,

... About these things we will continue to discuss; we will try it for negative exponents as well. As far as possible. I have got already the conditions, and once I put them in order, and finish them, I will publish a paper about the parallels; right at this moment is not finished, but the way

mellyen mentem, tsaknem bizonyoson ígérve a
 tzél elérését, ha az egyébaránt lehet..
 tséges; nints meg, de olyan felséges dolgokat
 hoztam ki, hogy magam elbá..
 multam, s örökös kár volna elveszni; ha
 meglátja Édes Apám, meg-ismeri;
 most többet nem szólhatok, tsak annyit: hogy
 semmiből egy ujj más világot te..
 remtettem; mind az amit eddig küldöttem, tsak
 kártyaház a toronyhoz képest.
 Meg vagyok győződve, hogy nem sokkal fog
 kevesebb becsületemre szolgálni, mintha
 ... kitalálása volna. Válaszát várva vagyok
 örökös háladatossággal tisztelő fia Bolyai.

I followed, is almost sure promising to attain
 the goal, if it were ever possible;
 it is not finished but I have found beautiful
 things, that surprised even me,
 and it would be a pity to lose them; my Dearest
 Father will see and know;
 I cannot say more, only that from nothing I
 have created a new different world;
 Everything I sent you before is like a house of
 cards if compared to a tower.
 I am convinced, that it will be in my honour,
 not less than if I would discover ...
 Waiting for your answer, yours for ever
 indebted son Bolyai.

He then writes some postscripts to the letter, filling in some of the gaps in the writing including down
 the left-hand side of the first page.

(P.S. in the lower part of the 1st page)

Én szüleménnyeit elmémnek Édes Apám előtt
 tökéletsen úgy meg merem ítélni, a mint meg
 vagyok győződve; 's nem tartok semmi
 félremagyarázástól

 # (continued on the 1st page left side vertically)

melyet ugyan nem is érdemlenék meg, a midőn
 az tsak annak a jele, hogy bizonyos tekintetbe
 ÉdesApámat úgy érzem, mintha az én énem
 volna.

(P.S. in the lower part of the 1st page)

I am not afraid to justify my inventions in
 presenting them to My Father, I am convinced
 and have no fear of misunderstandings,

 # (continued on the 1st page left side vertically)

what I wouldn't deserve, and it the sign that in
 some aspect I feel My Father as being myself.

Transcribed and translated by Péter Körtesi

Close this window

JOC/EFR February 2007

The URL of this page is:

http://www-history.mcs.st-andrews.ac.uk/Extras/Bolyai_letter.html

Translated by
N. Rusko

This letter is one of a series exchanged between Hungarian Mathematician JOHN BOLYAI and his Father. After a short introduction Bolyai explains a question in great length on the binominal theory.

In last paragraph he says:

"I have made such wonderful discoveries that I am myself lost in astonishment: Out of nothing I have created a new and another world".